

Враховуючи ці результати, розвиток емпатії серед технічних фахівців може сприяти поліпшенню їхньої професійної взаємодії та зменшенню негативних наслідків високого інтернального локусу контролю.

Отже, дослідження у нашій роботі вказують на важливість розвитку емпатії серед технічних фахівців у робочому середовищі. Зокрема, виявлено, що більшість технічних спеціалістів мають низький рівень емпатії, що може обмежувати їхню здатність до ефективного спілкування та співпраці з колегами та клієнтами. Також було виявлено високий рівень інтернального локусу контролю серед технічних фахівців, що вказує на їхню самостійність та віру в власні зусилля.

Але важливо враховувати, що надмірний інтернальний локус контролю може мати негативні наслідки. Розвиток емпатії може допомогти технічним фахівцям стати більш гнучкими у взаємодії з іншими та зменшити негативний вплив інтернального локусу контролю. Такий підхід сприяє створенню позитивного робочого середовища та підвищує ефективність спілкування та командної роботи в технічних галузях.

Отже, опираючись на результати проведеного дослідження, можна зробити висновок, що важливим аспектом є можливість тренування емпатії серед студентів технічних спеціальностей. По-перше, це допомагає покращити їхні навички спілкування та сприяє більш успішній взаємодії з колегами, клієнтами та співробітниками в майбутній кар'єрі. По-друге, емпатія допомагає пом'якшити потенційний конфлікт і створити сприятливе та продуктивне середовище. Крім того, розвиток емпатії допомагає краще розуміти справжні потреби інших людей, що важливо при розробці продуктів і систем, які відповідають потребам користувачів. Усе це робить розвиток емпатії важливим аспектом у підготовці студентів технічного факультету до майбутньої професійної діяльності. (1)

Список використаних джерел:

1. Кейтлін Уголік Філіпс Майбутнє почуттів. Розвиток емпатії в світі, одержимому технологіями / Переклад - Надія Хаєцька – К.: Рідна мова, 2020. - 176 с.
2. Синявський В.В. Психологічний словник /Авт.-уклад. В.В. Синявський, О.П. Сергєєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. - К.: Науковий світ, 2007. – 640 с.
3. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. - Х.: Прапор, 2007. - 640 с.

Ткач А., Чернобровкін В.М.

СТАВЛЕННЯ ДО ЙМОВІРНОСТІ ВЛАСНОЇ СМЕРТІ В ПЕРІОД ЮНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ПОДІЙ

Смерть є фундаментальною даністю життя, що виключена з нашого щоденного смислового поля. Екзистенційна філософія і психотерапія, танатотерапія достатньо вивчили проблематику життя, смерті й знаходження сенсу, що нівелює тривогу.

Описуючи стан періоду юності, дослідники зосереджуються на кризі ідентичності та проблемах самовираження (М.Боришевський., І.Бех, І.Бушай, Е.Еріксон, Д.Леонтєв, С.Максименко, В.Поліщук).

Ставлення юнацтва до смерті досліджувалося у наукових розвідках Г.Шульги, К.Чухрій, К.Мирончак).

Мета роботи полягала в теоретичному аналізі та емпіричному дослідженні ставлення до ймовірності власної смерті в період юності в умовах воєнних подій.

В основу дослідження було покладено припущення про те, що існує зв'язок між тривогою смерті, осмисленістю життя та досвідом переживання загрозливих подій.

Методологічну основу дослідження становлять положення про екзистенційну значущість танатичних переживань, ресурсність переживання страху смерті та осмисленість життя, як бар'єр перед смертю (А.Ленгле, Р.Мей, К.Мирончак, Я.Мойсієнко, Е.Спінеллі, В.Франкл, І.Ялом).

До методів дослідження увійшли анкетування, тест смисложиттєвих орієнтації Д.Леонтєва та шкала тривоги смерті Д. Темплера, адаптована до української вибірки. Вибірку дослідження склали студенти Києво-Могилянської академії у кількості 55 осіб, серед яких переважали соціальні спеціальності. Дослідження було проведене в онлайн-форматі через програму Google Forms.

За результатами нашого дослідження 91% респондентів зіштовхнулися хоча б один раз із досвідом переживання подій, що загрожували їхньому життю. Більшість зазначили погіршення фізичного та/чи емоційного самопочуття внаслідок цих подій, також в них переважали емоційні переживання злості, страху й горя. Водночас 43% вважали, що після цих подій їхнє життя стало повнішим і набуло сенсу. За тестом смисложиттєвих орієнтацій Д. Леонтєва 56,4% опитаних справді мають сформований сенс в житті. Тривога смерті присутня у 85,4% респондентів, однак нами не виявлено високої тривоги смерті, а середня сягає 20%.

Для аналізу було застосовано коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона. Нами не було виявлено значущого кореляційного зв'язку між діагностованими змінними. Коефіцієнт кореляції між шкалою тривоги смерті та загальним показником тесту смисложиттєвих орієнтацій Д. Леонтєва дорівнює -0,155; між осмисленістю життя та кількістю травмивних досвідів впродовж війни 0,2; між отриманими досвідами та тривогою смерті 0,094.

З отриманих показників кореляції можна побачити, що існує статистична тенденція зростання показника усвідомленості життя зі збільшенням кількості пережитих травмивних подій. Водночас страх смерті не має такої кореляції. Імовірно, він більше пов'язаний з особистісними рисами та ставленням до світу. Цей аспект потребує додаткової перевірки у розрізі всіх загрозливих досвідів у житті людини, адже попередні пережиті травмивні обставини, їх кількість та узгодженість з загальним досвідом могли вплинути на сприйняття теперішньої ситуації.

Отже, осмисленість життя є центральним компонентом, який може змінюватися залежно від життєвих обставин. Він може також знижувати тривогу смерті. Критичний момент спонукає до переосмислення власного життя, тож ми можемо сказати, що певною мірою травмивні події – необхідний етап формування цінностей.

Фіалковська Н.П., Чернобровкін В.М.

ЧИННИКИ ПРИЙНЯТЯ РІШЕННЯ ПРО НЕВИЇЗД ІЗ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ МИРНИМИ МЕШКАНЦЯМИ УКРАЇНИ

Однією з найбільших трагедій в історії України стала російська збройна агресія проти нашої країни, що розпочалась 24 лютого 2022 року. Фактично, війна в Україні продовжується з 2014 року (9 років), з часу, коли Росія анексувала Крим та розгорнула військову акцію на сході України.

Одним з найбільш актуальних питань серед низки проблем, що постали перед мирними мешканцями України, які опинилися в зоні бойових дій, є прийняття рішення про те, чи виїжджати з місця постійного проживання, що потрапило в зону збройного конфлікту, чи лишатися дома, але ризикувати здоров'ям та життям. Не зважаючи на загрози, що межують зі смертю, частина мирного населення приймала та досі приймають рішення лишатися у своїх домівках, що знаходяться в зоні масованих обстрілів.

Наше дослідження спрямоване саме на те, щоб дослідити чинники, які спонукають людей приймати рішення про невиїзд із зони бойових дій та наражати на небезпеку себе та своїх близьких.

Актуальність проблеми дослідження визначається тим, що повномасштабне збройне вторгнення російської федерації в Україну триває, час його завершення лишається невизначеним. І, не зважаючи на те, що більшість регіонів України не належать до зони активних бойових дій, жоден куточок України не захищений від ймовірних атак з боку країни-агресорки та знаходиться